

Mgr Magdalena Wołoszyn

UMCS Lublin

e-mail: woloszynmagdalena1993@gmail.com

Nowe spojrzenie na kulturę? Sprawozdanie z VII konferencji popularno-naukowej *Gawędy o kulturach*

5 sierpnia 2017 roku w Ośrodku Dziejów Ziemi Mielnickiej – Muzeum w Mielniku (województwo podlaskie) już po raz siódmy odbyła się konferencja popularno-naukowa *Gawędy o kulturach*. Została ona zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej UMCS, Studenckie Koło Naukowe Etnolingwistów UMCS oraz Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Mielniku.

Ze względu na duże zainteresowanie konferencją i liczbę prelegentów wystąpienia podzielono na dwie sesje: przedpołudniową oraz popołudniową. Spotkanie otworzyli dr Joanna Szadura (Instytut Filologii Polskiej UMCS, opiekun Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów UMCS) i Michał Baranowski (dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Mielniku).

Po powitaniu gości rozpoczęto pierwszy panel sesji przedpołudniowej – przewodniczył mu mgr Damian Gocół (IFP UMCS). Konferencję zainaugurowało wystąpienie dr Joanny Szadury, która wygłosiła referat pt. *Ludowość – stan kultury czy typ mentalności?*, prezentując w nim różne ujęcia kultury ludowej; dotknęła również kwestii związanych z komercjalizacją kultury podszycowanej się pod tradycję. Kultura ludowa, zdaniem dr Szadury, pojmowana jest na trzy sposoby: jako suma wytworów ukształtowanych w ramach wiejskiej społeczności, zbiór wzorów i norm oraz najprostszy i pierwotny model kultury. Dr hab. Katarzyna Smyk (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) przedstawiła postać Anieli Halczuk z Białej Podlaskiej – liderki animacji kultury na Podlasiu. Zaprezentowała dokonania i działalność emerytowanej nauczycielki, urodzonej w 1950 roku w Bartoszczech, w rodzinie prawosławnej. Cennym elementem wystąpienia dr hab. Smyk była prezentacja multimedialna, ukazująca pracę Anieli Halczuk – aktywistki działającej zgodnie z trzema zasadami: a) otwierać innych na gwarę; b)

szukać repertuaru; c) mówić o historii. Mgr Mirosław Majewski (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) mówił o typologii, repertuarze oraz przemianach teatrów obrzędowych południowego Podlasia i Polesia Lubelskiego. Natomiast mgr Piotr Kaniewski (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) zaprezentował wybrane aspekty Land Art Festiwalu i Międzynarodowej Szkoły Muzyki Tradycyjnej w kontekście widowisk na pograniczu. Jego wystąpienie dotyczyło problemu rozumienia pograniczności oraz folkloryzmu. Kolejny referat wygłosił mgr Piotr Wróblewski (Instytut Kulturoznawstwa UMCS). Przedstawił historię piętnastu edycji inicjatywy Podlasie Jazz Festiwal. Była to chronologiczna i dokładna opowieść o dziejach projektu. Po tej części wystąpień nastąpiła ożywiona dyskusja, oscylująca wokół rozważań nad zagadnieniem, na ile język jest wyznacznikiem tożsamości. Uczestnicy konferencji rozmawiali o miejscu oraz roli gwary w teatrze i spektaklach obrzędowych, jej obecności i nieobecności, jak również o tym, w jaki sposób jest ona wykorzystywana współcześnie, np. przez kabarety. Zastanawiano się także nad rolą odbiorcy teatrów obrzędowych i Land Art Festiwalu oraz przeobrażeń, jakim podlega ludyczna i estetyczna funkcja folkloru.

Drugą część panelu w sesji przedpołudniowej rozpoczęło wystąpienie mgr. Dominika Zimnego (Instytut Kulturoznawstwa UMCS). Na przykładzie Świętej Góry Grabarki przedstawił temat *sacrum* w kulturze tradycyjnej. Jego prezentacja zawierała bogaty materiał ilustracyjny, który stanowił istotną część wystąpienia. W świat roślin w obrzędach i magii dawnej ludności Podlasia wprowadziła słuchaczki inż. Anna Szpura (działaczka regionalna z gminy Kornica Stara). Omówiła rolę wierzeń związanych z roślinami (wierzba, brzoza, kwiatami, zbożami) podczas obchodów różnych świąt, m.in.: Wielkanocy, Bożego Ciała, a także ludowych dożynek. Zwróciła uwagę na magiczne właściwości niektórych roślin. Ostatnie wystąpienie w sesji przedpołudniowej wygłosił mgr Damian Gocół. Przedstawił obraz dobrej i złej władzy w przekazach historii mówionej, wykorzystując do tego jedenaście relacji narratorów (siedmiu mężczyzn, czterech kobiet). Zwrócił uwagę na elementy wartościowania i pozytywne oraz negatywne cechy zmieniającej się władzy, wyróżnione przez opowiadające osoby. Dyskusja, która nastąpiła po zakończeniu tej części panelu, dotyczyła istoty wyznaczania granic geograficznych, administracyjnych oraz kulturowych w odniesieniu do usytuowania Podlasia i Polesia. Uczestnicy zastanawiali się także nad wzajemnym wpływem istniejących obok siebie religii – prawosławnej i katolickiej.

Sesję popołudniową, związaną z folklorem medialnym i internetowym, odbywającą się pod przewodnictwem dr Szadury, otworzyło wystąpienie mgr Magdaleny Wołoszyn (IFP UMCS). Wygłosiła ona referat na temat jednego z gatunków e-folkloru – memów. Przedstawiła to zjawisko na przykładzie rubryki *Mamy memy*, znajdującej się w tygodniku „Polityka”, poddała analizie dwadzieścia jeden przykładów. Zaprezentowała różne rodzaje nawiązań intertekstualnych, które były

obecne w zgromadzonym materiale. Natalia Kuchno (IFP UMCS), pozostając w temacie gatunków internetowych, omówiła hasztagi jako sposób organizacji komunikacji internetowej. Mówiła o ich historii, rodzajach i wskazała te, które cieszą się największą popularnością. Sara Akram (IFP UMCS) na przykładzie Internetowego Turnieju Jednego Wiersza, organizowanego przez korporację Ha!art, ukazała status i rolę odbiorcy w szeroko pojętej kulturze nowych mediów. Alicja Kielczewska (IFP UMCS) wprowadziła słuchaczy w krąg tematyki filmowej. Wygłosiła referat o języku emocji w filmach Wesa Andersona. Analizie poddała dziesięć obrazów, wyprodukowanych od 1994 do 2014 roku. Starła się odnaleźć w języku, grze aktorskiej i kreacji postaci elementy budujące warstwę emocjonalną. Ostatni referat zaprezentował Dawid Kobyłański (IFP UMCS), który mówił o social mediach postrzeganych w ciemnych barwach, czyli o tym, jak film i psychologia widzą świat przyszłości. Dokonał tego na przykładzie wybranych odcinków trzeciego sezonu serialu *Black Mirror*. Udowodnił, jak niebezpieczna potrafi być współczesna rzeczywistość wirtualna i jak utopijny jest świat mediów społecznościowych.

Po sesji popołudniowej odbyła się dyskusja dotycząca miejsca i roli współczesnego e-folkloru oraz nawiązań do kultury tradycyjnej, a także kwestii nowych gatunków i zjawisk w sieci, takich jak memy czy hasztagi. Zastanawiano się też nad miejscem emocji w filmie oraz rolą social mediów we współczesnym świecie. Po ożywionej rozmowie nastąpiło uroczyste zakończenie konferencji.

VII konferencja popularno-naukowa *Gawędy o kulturach* była utrzymana w duchu kulturoznawstwa i szeroko pojętego folkloru. Znakomite wystąpienia prelegentów zaowocowały ciekawą debatą, która zrodziła się po zamknięciu paneli i toczyła się nie tylko pomiędzy badaczami naukowymi. Uczestniczyli w niej również niezwiązani bezpośrednio ze światem nauki turyści, którzy przybyli do mielnickiego muzeum. Dyskutujący odnieśli się do każdego wystąpienia, mogli rozwiązać swoje wątpliwości, poszerzyć horyzonty myślowe i wiedzę na interesujący ich temat. Była to już siódma edycja tego popularno-naukowego spotkania i, jak co roku, poruszone zostały nowe zagadnienia oraz problemy. Wszystko to pokazuje, jak różnorodna jest kultura i zjawiska z nią związane. Wiele wątków zostało rozpoczętych i miejmy nadzieję, że będą one kontynuowane za rok, na kolejnej konferencji z cyklu *Gawędy o kulturach*.